

POSUDEK

školitele disertační práce

Jméno a příjmení studenta: Mgr. Libuše Martínková

Téma disertační práce: *Vizuální reprezentace křesťanství ve veřejném prostoru na platformě street artu. Výzkum nového náboženského kontextu.*

Školitel: Doc. ThDr. Jiří Vogel, Th.D.

V Praze 16. 7. 2013

K obsahu:

Úvodní kapitola předkládané disertační práce je věnována vývoji a proměnám tematického zaměření projektu. Změnu původního tématu, zaměřeného na výzkum souvislostí mezi novými médii, moderními technologiemi a křesťanstvím, Martínková zdůvodňuje zejména prudkým vývojem informačních technologií, jejich působením na společnost a proměnami zájmu jejich uživatelů. Vývoj projektu činí transparentním v odkazech na dílčí výstupy, jimiž dokládá dostatečnou odbornou orientovanost v tomto novém a rychle rostoucím prostoru. Následující podkapitoly odpovídají běžným standardům psaní odborných prací. Nejprve diskutuje potíže při užívání a vymezení nejdůležitějších pojmů spojených s tématem práce: street art a veřejný prostor. Následně analyzuje odbornou literaturu, která je věnována dosavadnímu bádání v oblasti street artu. Martínková svou pozornost zaměřila zejména na nejcitovanější práce a webové stránky dané oblasti. Následuje vytyčení hlavních cílů – analýza street artu jako nového komunikačního média, v jehož středu stojí například téma posunu od textové reprezentace k reprezentaci obrazové a sledování role street artu v misijním poslání církve. V další části představuje metody práce a charakterizuje základní prvky svého výzkumu. Oceňuje jasné rozlišení mezi kvalitativním a kvantitativním výzkumem s podrobným popisem problémů, které vznikají u obou přístupů, který nevychází jen z odborné literatury, nýbrž i z osobní zkušenosti, zvláště u kvalitativních rozhovorů. V závěru úvodní kapitoly formuluje pět tezí, mezi nimiž dominuje přesvědčení, že rostoucí zájem o obrazovou komunikaci přetváří i prostor sdílení evangelia.

Druhá kapitola je věnována typologii vizuální reprezentace křesťanství v současném street artu. Typologie nejde ani tak po způsobech sebevyjádření street artu (materiál, velikost děl, způsoby šíření), ale zejména po motivech, které jsou doloženy kvalitativními rozhovory (případovými studii) – *Yola*, které jde o aktualizaci renesančního ducha, ale sekundárně je interpretována křesťansky; *Jesus Saves*, kterému jde vyloženě o evangelizaci; *Repent Sinner* usilující o re-evangelizaci – přičemž vždy rozvádí celou řadu možných interpretací jednotlivých umělců. Do kapitoly věnované typologii zařazuje oddíl zaměřený na protináboženská, proticírkevní nebo náboženství zesměšňující obrazová vyjádření. Oddíl je opět doložen případovými studii s doplňujícím obrazovým materiálem, např. obr. *Mighty Jesus* apod. Zvláštní skupinou ve zmiňované typologii tvoří také

apokalyptická a postapokalyptická témata – viz případové studie *Mike*, *Ecclesiastes* apod. Úvod oddílu obsahuje nezbytné rozlišení mezi tím, jak je apokalyptice rozuměno v Bibli, případně v církvi a v sekularizované společnosti. Následují oddíly věnované společenské a politické angažovanosti a typologizaci umění na církevních stavbách a památkách. Druhý ze jmenovaných obsahuje zajímavé reflexe o legalitě a vandalismu, o účtě k církevnímu umění, příp. o objednávkách street artu na církevních stavbách apod. Poslední část kapitoly se zaměřuje na komercializaci street artu, jeho využívání, popř. zneužívání v reklamním průmyslu.

Třetí kapitola popisuje formy komunikace mezi církví a veřejností a analyzuje mechanismy, kterými se komunikovaný obsah dále šíří. Analýza komunikačních mechanismů se zabývá zejména současnou úrovní webového prostředí, které je nejen dalším šířitelem street artu a místem, kde jsou jeho díla nově interpretována, ale které se také veřejnému prostoru stále více připodobňuje – ve své současné verzi označované jako web 2.0 lze díky novým ovládacím prvkům například spoluutvářet webové stránky, snáze šířit obsahy street art tvorby apod. Poslední část třetí kapitoly je věnována způsobům zacházení se street art díly s ohledem na sdílení jejich obsahu, příp. jejich obměn, které v tomto prostoru – veřejném i kyber – většinou není nahlíženo negativně, ale často naopak jako projev úcty autorovi.

Ve čtvrté kapitole se Martínková vrací k složitosti kontextuálního výzkumu, jak jej naznačila v úvodní kapitole své práce. V první části se zabývá komunikováním obsahu street art děl v kyberprostoru. Jako příklad uvádí populární zobrazení *Zombie Jesus* a jeho posun z ryze negativní a křesťanství zesměšňující roviny do roviny vnímané pozitivněji. Následuje rozbor souvislostí street artu s kontextuální misologií opět doložený případovou studií *Jesus Saves*, ve které se všímá, jakým způsobem jsou aktivity tohoto grafitti writtera vnímány, jak veřejností a jak církevní komunitou, a hodnotí schopnost jeho oslovení sice menšinové, přesto početně významné skupiny lidí z necírkevního prostředí i z církve.

V závěru shrnuje sociální změny, které jsou společné novým médiím a které zasáhly i street art. Vedle toho hodnotí teze první kapitoly týkající se společenských změn a rozvoje komunikačních technologií, tj. zejména posuny od textové k obrazové komunikaci a jejich vliv na misijní poslání církve, následně se vyslovuje k dalším možnostem využití disertační práce.

Hodnocení:

Disertační práce Libuše Martínkové přináší celou řadu zajímavých poznatků a v souvislosti s náboženským prostorem bychom podobné projekty asi těžko hledali. Jde o práci postavenou na výzkumu a tím pádem i o práci interdisciplinárního charakteru, která výrazně překračuje hranice vymezené teologií, nebo spíše překračuje své hranice do oblasti teologie. Její přínos pro teologii je možné vidět ve směru teoretickém i praktickém. Za nejzávažnější výstup z disertace pro diskuzi v prostoru teologie považuji doložený posun od *logos* k *eikon*, od slova k obrazu. Jde o posun, kterého si všímá řada myslitelů. Za zmínku stojí Milan Kundera, který již před lety v románu *Nesmrtelnost* přibližuje posun od slovní k obrazové komunikaci v politickém prostoru úvahou o konci doby ideologií a počátku imagologického věku. Disertační práce přibližuje vidění světa street art komunity, včetně vnímání náboženských obsahů, proto je možné vidět přínos práce i v rovině lepší komunikace mezi komunitou a církvemi.

Kritické připomínky nechávám na oponentech, své jsem řekl či napsal během psaní práce. Z pohledu školitele hodnotím disertační práci jako povedenou a čtivou, postavenou na výzkumu a solidní práci s prameny i se sekundární literaturou. Po stránce obsahové i formální splňuje všechny předepsané požadavky. Práci doporučuji k obhajobě.